

Werkvorm: Socratisch gesprek over vrijheid

Over de werkvorm

Tijdens deze werkvorm voeren leerlingen/studenten een socratisch gesprek over wat vrijheid voor hen betekent. Voelen zij zich vrij? Wanneer ben je vrij? En kun je ook te veel vrijheid hebben?

Leerdoelen

- Leerlingen/studenten denken actief na en bespreken met elkaar wat vrijheid voor hen betekent.
- Leerlingen/studenten voeren een socratisch gesprek over vrijheid.

Duur

30 minuten (of langer)

Doelgroep

Alle klassen voortgezet onderwijs en mbo.

Benodigdheden

- PowerPointpresentatie (download)

Voorbereiding

- Zet de stoelen in een kring, maar zorg ervoor dat alle leerlingen/studenten ook nog het (digi)bord kunnen zien.
- Doorloop van tevoren de stappen van het socratisch gesprek en zoek eventueel wat extra informatie over deze gespreksmethode in de klas.
- Denk zelf alvast na over de filosofische vragen die leerlingen/studenten in deze les gesteld gaan krijgen. Welke antwoorden verwacht je dat leerlingen/studenten gaan geven en hoe kun je daar mogelijk op doorvragen?

De werkvorm stap voor stap

Stap 1: Introductie - 5 minuten

1. Heet de leerlingen/studenten welkom en vertel ze dat we in deze les gaan nadenken en praten over de betekenis van vrijheid. Er gaat gefilosofeerd worden! Dat betekent samen nadenken, argumenten bedenken en kijken of het lukt om tot een gezamenlijk antwoord te komen. Het belangrijkste is om met elkaar van gedachten te wisselen en op zoek te gaan naar een mogelijk antwoord (slide 1).
2. Vraag de leerlingen om voor zichzelf na te denken over de vraag op slide 2: wat is vrijheid? Ze hoeven dat nog niet te delen, dat gebeurt straks pas.

Stap 2: Uitleg socratisch gesprek – 5 minuten

1. Gebruik slide 3 om uitleg te geven over socratische gespreksvoering.
2. Neem de gespreksregels op slide 4 klassikaal door.

Stap 3: Socratisch gesprek voeren – 15 minuten (of langer als er tijd is)

1. Laat op het scherm weer de vraag ‘Wat is vrijheid?’ zien (slide 5).
2. Laat het gesprek ontstaan. Neem actief de rol van gespreksleider aan door:
 - Te bepalen wie het woord krijgt. Probeer zoveel mogelijk leerlingen/studenten een bijdrage te laten leveren aan het gesprek.
 - Zelf geen inhoudelijke bijdrage (geen persoonlijke mening) te leveren in het gesprek.
 - Af en toe samen te vatten en door te vragen.
 - In te grijpen als leerlingen/studenten oordelen over de inbreng van een ander.
 - In te grijpen in als leerlingen/studenten te lang doorpraten zonder concreet te worden.

***Tip:** Als bepaalde leerlingen/studenten te vaak inbreng willen geven, laat hen dan opmerkingen op papier zetten om er eventueel later op terug te komen.*

3. Stel indien nodig een aantal aanvullende vragen om het gesprek op gang te houden. Enkele suggesties: wanneer voel(de) jij je vrij? Is iedereen even vrij? Is vrijheid voor iedereen hetzelfde? Kun je ook te veel vrijheid hebben? Wie mag jouw vrijheid beperken? En hoe kun je je vrijheid tot uiting laten komen?

Stap 4: Een antwoord op de vraag? – 5 minuten

1. Leid het gesprek richting een afronding.
2. Vraag of de leerlingen/studenten denken dat er een antwoord op de vraag mogelijk is waar iedereen het mee eens is. Zo ja, wat is dat antwoord? Kunnen leerlingen/studenten zich voorstellen dat er mensen zijn die anders denken over het antwoord (slide 6)?
3. Sluit af door te vragen wat leerlingen/studenten geleerd hebben van het gesprek.